

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE – UWAGI OGÓLNE – J. Bożydar Latkowski	15
1.1. Nagłe bóle	16
1.2. Krwotoki i krwawienia	19
1.3. Gorączka	21
1.4. Nagłe omdlenie	22
1.5. Dusznosc	23
1.6. Zaburzenia świadomości	24
1.7. Zatrzymanie moczu	24
1.8. Nagłe zawroty głowy	25
1.9. Nagłe wymioty	26
1.10. Uporczywa biegunka	28
Piśmiennictwo	29
2. ZALECANE WYPOSAŻENIE GABINETU LEKARZA RODZINNEGO – Maciej Godycki-Ćwirko, Katarzyna Kosiek, Małgorzata Koziarska-Rościszewska	31
2.1. Meble, sprzęt medyczny i narzędzia	32
2.2. Leki najczęściej stosowane w praktyce lekarza rodzinnego	33
2.2.1. Leki wchodzące w skład zestawu ratującego życie	34
2.2.2. Leki stosowane w wypadku wystąpienia nagłych niepożądanych odczynów poszczepiennych	36
2.2.3. Inne leki stosowane doraźnie	38
Pytania kontrolne	39
Piśmiennictwo	40
3. RESUSCYTACJA KRAŻENIOWO-ODDECHOWA – Wojciech Gaszyński	41
3.1. Resuscytacja	42
3.2. Mechanizmy zatrzymania krążenia	42
3.3. Wskazania do resuscytacji	43
3.4. Zalecenia w nagłym zatrzymaniu krążenia (NZK)	44
3.5. Przyrządowe udrażnianie dróg oddechowych	44

8 Postępowanie lekarzy rodzinnych w wybranych stanach nagłych

3.6. Wskazania do intubacji	45
3.7. Tlenoterapia	45
3.8. Farmakoterapia w resuscytacji	45
3.9. Wstrząs kardiogeny	47
3.9.1. Farmakoterapia wstrząsu kardiogenego	47
3.10. Leki przeciowarytmiczne	49
3.11. Defibrylacja elektryczna	53
3.12. Kardiowersja elektryczna	54
3.13. Stymulacja serca	55
3.14. Algorytmy stosowane w resuscytacji krążeniowo-oddechowej ...	56
3.15. Zaawansowane czynności resuscytacyjne u dorosłych	61
3.16. Szczególne sytuacje zagrożenia życia	62
3.16.1. Alergiczny obrzęk jamy ustnej, gardła i krtani (obrzęk Quinckego)	62
3.16.2. Wstrząs anafilaktyczny	63
3.16.3. Obturacja dolnych dróg oddechowych	63
3.16.4. Leczenie obrzęku naczynioruchowego	64
3.17. Resuscytacja krążeniowo-oddechowa u dzieci	66
Pytania kontrolne	68
Piśmiennictwo	68
4. KARDIOLOGIA – Jan Henryk Goch	69
4.1. Bóle w klatce piersiowej	69
4.1.1. Bóle dławicowe (wieńcowe, stenokardialne)	69
4.1.2. Bóle w ostrych zespołach wieńcowych	70
4.1.3. Powikłania ostrych zespołów wieńcowych	72
4.1.4. Inne przyczyny bólów w klatce piersiowej	75
4.2. Zaburzenia rytmu i przewodzenia	76
4.2.1. Szybkie rytmy serca (tachyarytmia)	77
4.2.2. Wolne rytmy serca	80
4.3. Omdlenie	82
4.4. Wysokie wartości ciśnienia tętniczego	84
Pytania kontrolne	85
Piśmiennictwo	86
5. PULMONOLOGIA – Piotr Kuna, Jerzy Marczak	87
5.1. Astma oskrzelowa i przewlekła obturacyjna choroba płuc (POChP) ..	87
5.2. Zapalenie płuc	91
5.3. Zatorowość płucna	94
5.4. Odma opłucnej	97
5.5. Anafilaksja. Wstrząs anafilaktyczny	99
5.6. Ostra niewydolność oddechowa	102
Pytania kontrolne	103
Piśmiennictwo	104

6. GASTROENTEROLOGIA – Józef Drzewoski	105
6.1. Krwotok z przewodu pokarmowego	105
6.2. Choroba refluksowa	107
6.3. Kurcz wpustu	108
6.4. Nagłe zażółcenie powłok skórnych	109
6.5. Nudności i wymioty	110
6.6. Ból brzucha	112
6.7. Biegunka	114
6.8. Szybkie powiększanie się obwodu brzucha	116
Pytania kontrolne	117
Piśmiennictwo	118
7. PEDIATRIA – Krystyna Wąsowska-Królikowska, Ewa Toporowska-Kowalska	119
7.1. Dziecko z wysoką gorączką i drgawkami	119
7.2. Dziecko z kaszlem i wymiotami	121
7.3. Ostre zakażenia układu oddechowego	122
7.3.1. Zakażenia górnych dróg oddechowych	123
7.3.1.2. Ostry nieżyt dróg oddechowych („przeziębienie”, nieżyt noso-gardła, infekcja kataralna)	124
7.3.2. Zakażenia dolnych dróg oddechowych	124
7.3.2.1. Zapalenie oskrzeli	124
7.3.2.2. Zapalenie oskrzelików	125
7.3.2.3. Zapalenie płuc	125
7.3.2.4. Zaostrzenie astmy	127
7.4. Dziecko po użądleniu przez pszczołę, osę, szerszenia	129
7.5. Alergia pokarmowa	132
7.6. Choroby nowotworowe układu krwiotwórczego	133
7.7. Stany nagłe w nefrologii	134
7.7.1. Ostra niewydolność nerek	134
7.7.2. Zespół hemolityczno-mocznicowy	135
7.7.3. Przełom nadciśnieniowy	136
7.7.4. Ostre odmiedniczkowe zapalenie nerek	136
7.7.5. Ostre kłębuszkowe zapalenie nerek	137
7.8. Bóle brzucha u dzieci	138
7.8.1. Biegunka	140
7.9. Ostre krwawienia z przewodu pokarmowego	142
7.9.1. Krwawienia z dolnego odcinka przewodu pokarmowego	145
7.10. Chemiczne oparzenia przełyku	145
7.11. Ostre zapalenie trzustki	146
7.12. Ostre stany w kardiologii dziecięcej	147
Pytania kontrolne	149
Piśmiennictwo	149

1.0 Postępowanie lekarzy rodzinnych w wybranych stanach nagłych

8. POŁOŻNICTWO I GINEKOLOGIA – Teresa Pajszczyk-Kieszkiewicz	151
8.1. Krwawienia w ciąży	151
8.2. Poród nagły (poród „uliczny”)	152
8.3. Krwotok w III okresie porodu	152
8.4. Ciąża pozamaciczna	153
8.5. Krwawienia w różnych okresach życia kobiety	153
8.6. Nowotwory złośliwe	154
8.7. Bóle podbrzusza	155
8.7.1. Ostre zapalenie przydatków	156
8.7.2. Guzy (torbiele) jajników	156
8.8. Uporczywe upławy	157
Pytania kontrolne	157
Piśmiennictwo	157
9. ENDOKRYNOLOGIA – Andrzej Lewiński, Arkadiusz Zygmunt	159
9.1. Moczówka prosta	159
9.2. Udar przysadki	161
9.3. Wole nietoksyczne rozlane i guzkowe	162
9.4. Ostre zapalenie tarczycy	163
9.5. Podostre zapalenie tarczycy	164
9.6. Nowotwory tarczycy	165
9.7. Śpiączka hipometaboliczna	167
9.8. Przełom tarczycowy	168
9.9. Przełom hiperkalcemiczny	170
9.10. Stany hipokalcemii – tężyczka	171
9.11. Przełom nadnerczowy (niewydolność kory nadnerczy)	173
9.12. Cukrzycowa kwasica ketonowa	174
9.13. Nieketonowa śpiączka hipermolalna	176
9.14. Hipoglikemia	176
Pytania kontrolne	177
Piśmiennictwo	177
10. CHIRURGIA – Bogdan Modzelewski, Ryszard Markert	179
10.1. Zwichnięcia stawów	179
10.2. Urazy klatki piersiowej	179
10.2.1. Złamanie mostka	180
10.2.2. Rozedma podskórna	181
10.2.3. Odma opłucnowa	181
10.2.4. Odma wentylowa	181
10.2.5. Odma śródpiersiowa	182
10.3. Obrażenia jamy brzusznej	182
10.4. Oparzenia i odmrożenia	183
10.4.1. Oparzenia	183
10.4.2. Odmrożenia	184

10.5.	Krwotoki wewnętrzne	185
10.5.1.	Krwawienia z przewodu pokarmowego	185
10.6.	Rozlane zapalenie otrzewnej	186
10.7.	Niedrożność jelit	187
10.7.1.	Niedrożność mechaniczna	188
10.7.2.	Niedrożność czynnościowa	188
10.8.	Kamica żółciowa	189
10.9.	Ostre zapalenie trzustki	190
10.10.	Ostre zapalenie wyrostka robaczkowego	191
10.11.	Uwężnienie przepukliny	192
10.12.	Ostre niedokrwienie kończyny – zator tętniczy	193
10.13.	Żylaki odbytu – krwawienie, zakrzepica	194
10.13.1.	Krwawienie z żyłaków gołeni	195
10.14.	Zakrzepica żył głębokich kończyn dolnych	195
10.15.	Wypadanie odbytnicy	196
10.16.	Stopa cukrzycowa	197
10.17.	Rany kłusane	198
10.18.	Zaopatrywanie ran	199
	Pytania kontrolne	200
	Piśmiennictwo	200
11.	UROLOGIA – Andrzej Prelich	201
11.1.	Krwiomocz	201
11.2.	Tamponada pęcherza moczowego	202
11.2.1.	Ostre zapalenie pęcherza moczowego	203
11.2.2.	Zatrzymanie moczu	204
11.3.	Ostre zapalenie gruczołu krokowego	205
11.4.	Kolka nerkowa	205
11.4.1.	Zakażone wodonercze	206
11.5.	Zapalenie najądrza i jądra	207
11.5.1.	Skręt jądra	207
11.5.2.	Zgorzel Fourniera	208
11.5.3.	Guzy jądra	208
11.6.	Parafimoza (zadziergnięcie napletka)	209
11.7.	Uraz nerki	209
11.7.1.	Uraz pęcherza moczowego	210
11.7.2.	Uraz cewki moczowej	210
11.7.3.	Urazy moszny i jąder	211
	Pytania kontrolne	211
	Piśmiennictwo	211
12.	PSYCHIATRIA – Jolanta Rabe-Jabłońska	213
12.1.	Majaczenie	213
12.2.	Pobudzenie psychoruchowe i zachowania agresywne	216

12 Postępowanie lekarzy rodzinnych w wybranych stanach nagłych

12.3. Zachowania autoagresywne, myśli i tendencje samobójcze	219
12.3.1. Zachowania autoagresywne	219
12.3.2. Myśli i tendencje samobójcze	219
12.4. Napady silnego lęku	220
12.5. Zaburzenia psychiczne i somatyczne związane z intoksykacjami i odstawieniem substancji psychoaktywnych	221
12.5.1. Amfetamina i substancje o amfetaminopodobnym działaniu	221
12.5.2. Intoksykacja opioidami	222
12.5.3. Intoksykacja lotnymi rozpuszczalnikami	222
12.5.4. Intoksykacje kokainą	223
12.5.5. Intoksykacje środkami nasennymi i uspokajającymi	223
12.5.6. Intoksykacja „narkotykiem gwałtu” – γ -hydroksymaślanem (GHB)	224
12.6. Zespoły odstawienia niektórych substancji psychoaktywnych	224
12.6.1. Zespół odstawienia alkoholu	224
12.6.2. Zespół odstawienia środków nasennych i uspokajających	225
12.6.3. Zespół odstawienia opioidów	225
12.7. Schizofrenia katatoniczna	226
12.8. Zagrożające życiu powikłania somatyczne w przebiegu jadłowstrętu psychicznego i bulimii psychicznej	226
12.9. Powikłania psychofarmakoterapii	228
12.9.1. Złośliwy zespół poneuroleptyczny	228
12.9.2. Dystonie	228
12.9.3. Ośrodkowy zespół antycholinergiczny	229
12.9.4. Zespół serotoninowy	229
Pytania kontrolne	230
Piśmiennictwo	230
13. REUMATOLOGIA – Małgorzata Koziarska-Rościszewska	231
13.1. Reumatoidalne zapalenie stawów – zaostrzenie	231
13.2. Reumatoidalne zapalenie stawów – postać młodzieńcza (młodzieńcze idiopatyczne zapalenie stawów)	233
13.2.1. Choroba Stilla – postać układowa (uogólniona) młodzieńczego reumatoidalnego zapalenia stawów	234
13.2.2. Postać wielostawowa	235
13.2.3. Postać nielicznostawowa	235
13.3. Bóle okolicy krzyżowej – zeszytniające zapalenie stawów kręgosłupa (choroba Bechterewa)	236
13.4. Układowy toczeń trzewny	237
13.5. Dna moczanowa	239
Pytania kontrolne	243
Piśmiennictwo	243
14. NEUROLOGIA – Jacek J. Roźniecki	245
14.1. Utrata przytomności	245
14.2. Drgawki	247

14.3. Zaburzenia świadomości	249
14.4. Mózgowe objawy ogniskowe o nagłym początku	250
14.5. Zaburzenia widzenia o ostrej dynamice	252
14.6. Nagła anizokoria	254
14.7. Ostry lub podostry niedowład kończyn dolnych lub czterokończynowy	254
14.8. Ostry ból głowy	256
14.9. Ostry lub podostry ból szyi bądź pleców	260
14.10. „Złe samopoczucie” po urazie głowy	261
Pytania kontrolne	262
Piśmiennictwo	262
15. ONKOLOGIA – Piotr Potemski	263
15.1. Objawy alarmowe	264
15.2. Zasady postępowania w niektórych stanach nagłych	268
15.2.1. Ból	268
15.2.2. Gorączka	269
15.2.3. Infekcje	270
15.2.4. Krwawienie	270
15.2.5. Niedokrwistość	271
15.2.6. Dusznosc	271
15.2.7. Biegunka	272
15.2.8. Obrzęki	272
15.2.9. Powikłania zakrzepowo-zatorowe	273
15.2.10. Skąpomocz i bezmocz	273
15.2.11. Niedrożność przewodu pokarmowego	274
15.2.12. Stany psychiatryczne	274
15.2.13. Zespół ciasnoty śródczaszkowej (obrzęk mózgu)	274
15.2.14. Zespół żyły głównej górnej	275
15.3. Postępowanie u chorych z objawami niepożądanymi chemio- i radioterapii	275
15.3.1. Powikłania hematologiczne	275
Pytania kontrolne	279
Piśmiennictwo	279
16. OTORYNOLARYNGOLOGIA – J. Bożydar Latkowski	281
16.1. Nagła niedrożność nosa	281
16.2. Bóle głowy pochodzenia otolaryngologicznego	282
16.3. Krwawienia z nosa	284
16.4. Nagły ból gardła	286
16.5. Bóle ucha	288
16.5.1. Ostre zapalenie ucha środkowego	289
16.6. Nagłe ataki zawrotów głowy	290
16.7. Nagłe upośledzenie słuchu (określane często przez chorych jako głuchota)	291

14 Postępowanie lekarzy rodzinnych w wybranych stanach nagłych

16.8. Ostra duszność krtaniowa	293
16.9. Duszność związana z niedrożnością rurki tracheotomijnej	296
16.10. Obwodowe porażenie nerwu twarzowego	298
16.11. Urazy krtani	299
Pytania kontrolne	299
Piśmiennictwo	300
17. OKULISTYKA – Jerzy Nawrocki	301
17.1. Urazy narządu wzroku	302
17.1.1. Ciało obce wbite w spojówkę lub rogówkę albo uszkodzenie powierzchni rogówki	302
17.1.2. Wylew podspojówkowy	303
17.1.3. Krwaki powiek	304
17.1.4. Krew w komorze przedniej gałki ocznej	304
17.1.5. Uraz penetrujący tkanki oka i oczodołu	304
17.1.6. Urazy narzędziem ostrym	305
17.1.7. Złamanie w zakresie kości oczodołu	305
17.1.8. Urazy chemiczne	305
17.2. Bakteryjne zapalenie rogówki	306
17.3. Jaskra ostra	307
17.4. Odwarstwienie siatkówki	308
17.5. Zapalenie błony naczyniowej gałki ocznej	309
Pytania kontrolne	309
Piśmiennictwo	309
18. TOKSYKOLOGIA KLINICZNA – Lech Panasiuk	311
18.1. Objawy sugerujące występowanie ostrego zatrucia	311
18.2. Zasady udzielania pierwszej pomocy w ostrych zatruciach	314
18.3. Zatrucia lekami	316
18.3.1. Zatrucia benzodiazepinami	316
18.4. Zatrucia alkoholami i glikolami	317
18.5. Zatrucia gazami	319
18.5.1. Zatrucia tlenkiem węgla	319
18.6. Zatrucia grzybami	320
18.6.1. Zatrucia muchomorem sromotnikowym i gatunkami pokrewnymi	321
18.7. Zatrucia środkami żrącymi	322
18.8. Zatrucia narkotykami	324
Pytania kontrolne	326
Piśmiennictwo	326
SKOROWIDZ	327